

CIG-Saúde Laboral

Boletín Nº 69

Nº 69 SETEMBRO 2026

CIG - GABINETE TÉCNICO CONFEDERAL DE SAÚDE LABORAL

www.cigsaudelaboral.org

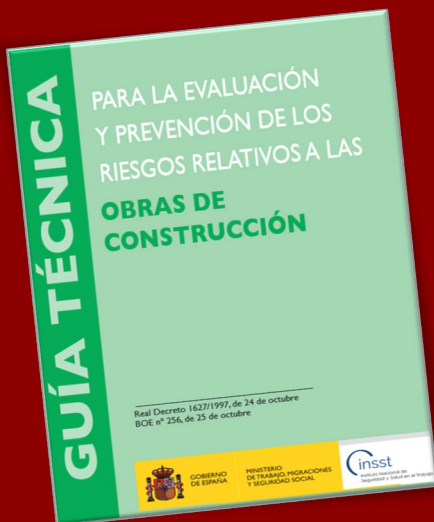
MONOGRÁFICO SECTOR CONSTRUCCIÓN

SUMARIO

A FONDO

SÍNTESE DESCRITIVA, DIDÁCTICA E ANALÍTICA DA “GUÍA TÉCNICA PARA A AVALIACIÓN E PREVENCIÓN DOS RISCOS RELATIVOS ÁS OBRAS DE CONSTRUCCIÓN” DO INSST. (I)

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

EDITA: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

Síntese descritiva, didáctica e analítica

da “Guía técnica para a avaliación e prevención dos riscos relativos ás obras de construción” do INSST. (I)

PROMOTORES

PROXECTISTAS

CONTRATISTAS

SUBCONTRATISTAS

AUTÓNOMOS

COORDINADORES
DE SEGURIDADE

FINANCIADO POR:

Confederación Intersindical Galega

Síntese descritiva, didáctica e analítica da “Guía técnica para a avaliación e prevención dos riscos relativos ás obras de construción” do INSST. (I)

O [Real Decreto 1627/1997](#) regula as disposicións mínimas de seguridade e saúde nas obras de construción e introduce obrigas clave para promotores, proxectistas, contratistas, subcontratistas, persoas traballadoras autónomas e coordinadores de seguridade. **Este RD traspón a [Directiva 92/57/CEE](#) e establece normas mínimas aplicables a calquera obra (pública ou privada) onde se realicen traballos de construción ou enxeñería civil. Á guía do INSST acompaña o texto legal coas interpretacións e criterios técnicos necesarios para a avaliación e prevención dos riscos. O cumprimento do Real Decreto non exime doutras normas sectoriais nin do Regulamento dos Servizos de Prevención.**

PRINCIPAIS FIGURAS E RESPONSABILIDADES

- **Promotor:** responsable de designar coordinadores e de garantir a inclusión do estudo/estudo básico no proxecto; pode actuar tamén como contratista.
- **Proxectista / Persoa Coordinadora de proxecto:** integra os principios de prevención no proxecto

e, se hai varios proxectistas, a persoa promotora debe nomear unha persoa coordinadora.

- **Contratista / Subcontratista / Autónomo:** deben elaborar e aplicar o **plan de seguridade e saúde** (contratista) e cumprir as medidas; responsabilidade directa sobre os seus traballadores/as.

DOCUMENTOS ESENCIAIS E CONTIDOS

- **Estudo de seguridade e saúde** (obrigatorio en obras con certos orzamentos, duración ou volume de man de obra) debe incluír memoria, prazos, planos, medicións e orzamento específico.
- **Estudo básico** para obras menores; **Plan de seguridade e saúde** elaborado polo contratista e aprobado polo coordinador antes do inicio.

RISCOS E MEDIDAS PRÁCTICAS (puntos clave)

- **Coordinación de actividades empresariais:** o coordinador organiza reunións, controla accesos, aproba plans e pode paralizar traballos por risco grave e inminente.
- **Anexo II:** lista non exhaustiva de traballos con riscos especiais (túneles, atmosferas confinadas, explosivos, prefabricados pesados, etc.) que requiren medidas específicas e, nalgúns casos, recurso preventivo.

RECOMENDACIÓNS PRÁCTICAS (acción inmediata)

- **Incluír no proxecto** o estudo/estudo básico e as medicións orzamentarias das medidas de protección. (Prioridade alta).
- **Nomear coordinador** cando interveñan varios proxectistas ou varias empresas; documentar designacións e comunicacións.
- **Planificar coordinación** (reunións iniciais, libro de incidencias, comunicación de apertura á autoridade laboral).

RISCOS, LIMITACIÓNS E SEGUIMIENTO

- **Risco principal:** falta de coordinación e plans incoherentes entre proxecto e execución; solución: integrar prevención dende o proxecto e revisar plans en obra.

- **Limitacións:** a guía é **non vinculante**; a responsabilidade legal recae nas normas e nos suxeitos definidos no Real Decreto.

RESPONSABILIDADES, CHECKLIST DE DOCUMENTOS OBRIGATORIOS E CALENDARIO TIPO DE CONTROL

Fonte principal: Real Decreto 1627/1997 (disposicións mínimas de seguridade e saúde en obras de construción).

Cita do texto legal (literal): “A designación dos coordinadores/as non eximirá ao promotor/a das súas responsabilidades.”

1. RESPONSABILIDADES POR ACTOR (resumo práctico)

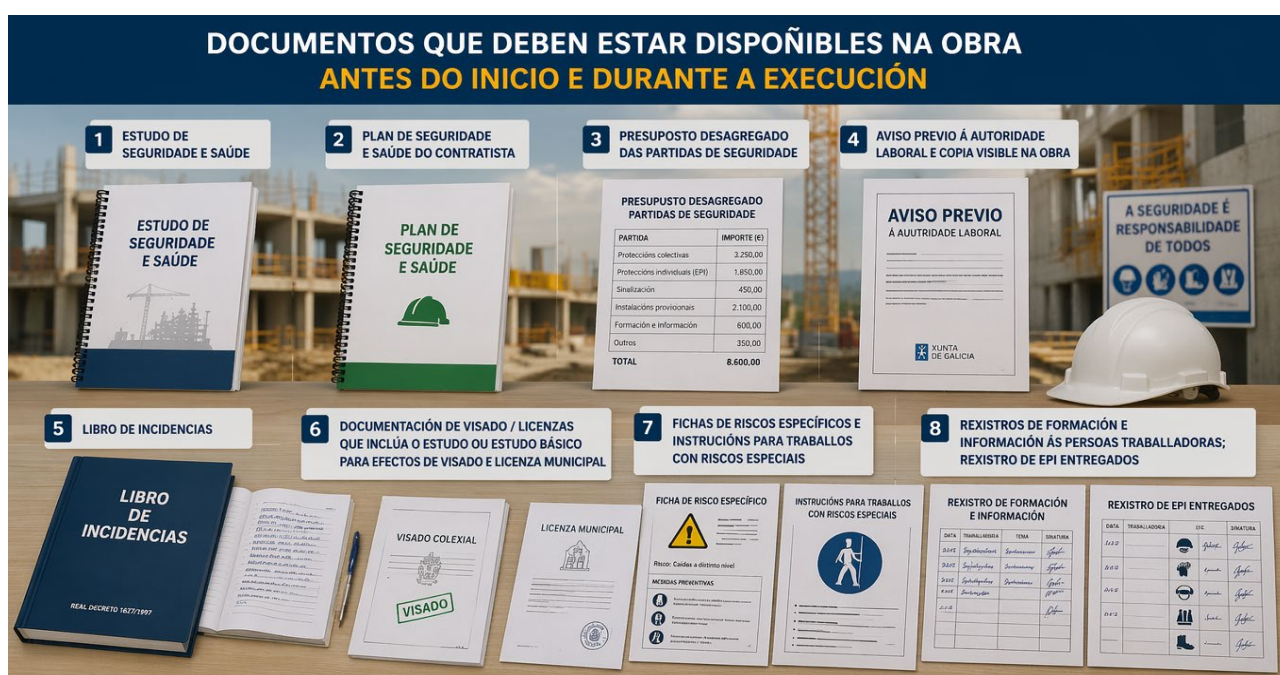
- **Promotor-Responsabilidade principal:** garantir que o proxecto conte co estudo ou estudo básico; designar coordinadores cando proceda; efectuar o aviso previo á autoridade laboral; incorporar o orzamento das medidas de seguridade no proxecto.
- **Proxectista:** integrar os principios de prevención no proxecto; facilitar información técnica para o estudo de seguridade e saúde.

- **Coordinador en fase de proxecto:** coordinar a aplicación dos principios de prevención durante a redacción do proxecto; elaborar ou supervisar o estudo/estudo básico cando así se requira.
- **Coordinador en fase de execución:** aprobar o plan de seguridade do contratista; coordinar actividades empresariais; organizar control e acceso; poder paralizar traballos en risco grave e inminente.
- **Contratista:** elaborar o **Plan de seguridade e saúde** conforme ao estudo; aplicar e facer cumprir as medidas; responder solidariamente polos incumprimentos.
- **Subcontratista:** cumprir o plan e as instrucións do contratista e do coordinador; informar aos seus traballadores/as.
- **Traballador/a autónomo:** aplicar principios de prevención, cumprir anexo IV e o plan de seguridade; usar EPI e equipos axeitados.
- **Dirección facultativa:** asumir funcións do coordinador cando non sexa necesario designalo; manter o libro de incidencias.

2. CHECKLIST DE DOCUMENTOS OBRIGATORIOS (MÍNIMOS)

Documentos que deben estar dispoñibles na obra antes do inicio e durante a execución:

- **Estudo de seguridade e saúde** (ou **Estudo básico** se non se cumpren os supostos do artigo 4).
- **Plan de seguridade e saúde** do contratista, aprobado polo coordinador antes do inicio.
- **Presuposto desagregado** das partidas de seguridade (incorporado ao orzamento xeral).
- **Aviso previo** á autoridade laboral (contido segundo anexo III) e copia visible na obra.
- **Libro de incidencias** (en poder do coordinador ou dirección facultativa).
- **Documentación de visado / licenzas** que inclúa o estudo ou estudo básico para efectos de visado e licenza municipal.
- **Fichas de riscos específicos** e instrucións para traballos con riscos especiais (Anexo II).
- **Rexistros de formación e información** ás persoas traballadoras; rexistro de EPI entregados.

3. CALENDARIO TIPO DE CONTROL E RESPONSABILIDADES (MODELO RESUMIDO)

Pre-inicio (antes de mobilización)

- **Responsable:** Promotor / Coordinador de proxecto / Contratista.
- **Entregables:** Estudo/Estudo básico; orzamento de seguridade; designación de coordinadores; aviso previo presentado; plan de seguridade preliminar.

Semana 0 (arranque da obra)

- **Responsable:** Coordinador de execución / Contratista.
- **Accións:** Aprobación final do Plan de seguridade; reunión de arranque con todos os contratistas e autónomos; colocación do aviso previo e do libro de incidencias; comprobación de accesos e sinalización.

Control semanal

- **Responsable:** Coordinador de execución/Contratista.
- **Accións:** Inspección de medidas colectivas (estadas, varandas, delimitación zonas perigosas); rexistro de non conformidades no libro; revisión de EPI e formación puntual; actualización do plan se procede. **Entrega:** acta semanal e anotación no libro de incidencias.

Control mensual

- **Responsable:** Dirección facultativa/Coordinador.
- **Accións:** Auditoría de cumprimento (medicións, comprobación de medicións e orzamento de partidas de seguridade); revisión de subcontratación e coordinación de actividades empresariais; envío de copia de incidencias á Inspección

se procede. **Entrega:** informe mensual de seguridade.

Fitos críticos (antes de operacións de risco especial)

- **Responsable:** Contratista/Coordinador
- **Accións:** Plan específico para traballos do Anexo II; comprobación de permisos, equipos e persoal cualificado; inspección previa e autorización escrita para comezar. boe.es

Peche de obra

- **Responsable:** Promotor/Dirección facultativa/Coordinador
- **Accións:** Archivo do plan e das modificacións; rexistro final de incidencias e medidas correctoras; comprobación de retirada segura de instalacións e residuos; entrega de documentación á autoridade se procede.

4. PRIORIDADES INMEDIATAS

- **Prioridade 1:** garantir que o estudo/estudo básico e o plan de seguridade estean redactados, orzamentados e dispoñibles antes do inicio.
- **Prioridade 2:** nomear coordinadores e convocar a reunión de arranque con todos os intervinientes.
- **Prioridade 3:** implantar o libro de incidencias e o aviso previo visible na obra.

RESUMO DO CAPÍTULO II DO REAL DECRETO 1627/1997 QUE ESTABELECE AS DISPOSICIÓNES ESPECÍFICAS PARA INTEGRAR A PREVENCIÓN DENDE O PROXECTO E DURANTE A EXECUCIÓN DAS OBRAS, DEFININDO COORDINADORES, DOCUMENTOS OBRIGATORIOS (ESTUDO/ESTUDO BÁSICO, PLAN) E MECANISMOS DE CONTROL E PARALIZACIÓN.

Obxectivo e alcance do capítulo

O Capítulo II do Real Decreto 1627/1997 regula as medidas mínimas de seguridade e saúde que deben aplicarse **durante as fases de proxecto e execución** das obras de construción, como transposición da Directiva 92/57/CEE e que sintetizan en: a designación de coordinadores, a obriga do estudo/estudo básico, o contido do plan de seguridade e as obrigas de contratistas, subcontratistas e autónomos durante proxecto e execución.

Versión técnica con extractos literais do BOE, organizada por artigos:

Artigo 3. Designación de coordinadores/as

Extracto (BOE, literal): “A designación dos coordinadores non exime ao promotor das súas responsabilidades”.

Comentario técnico: O promotor debe nomear coordinador en proxecto e/ou execución cando interveñan varios proxectistas ou empresas; a súa responsabilidade última subsiste.

Artigo 4. Obrigatoriedade do estudo ou estudo básico

Extracto (BOE, literal): “Será obrigatorio o estudo de seguridade e saúde ou o estudo básico de seguridade e saúde nas obras ...”

Comentario técnico: Determínanse criterios obxectivos (envergadura, duración, número de persoas traballadoras) para esixir o estudo completo; en obras menores aplícase o estudo básico.

Artigo 5 e 6. Contido do estudo e do estudo básico

Extracto (BOE, literal): “O estudo de seguridade e saúde incluirá, como mínimo, a memoria, os planos, a avaliación de riscos e as medidas preventivas ...”

Comentario técnico: O documento debe conter memoria técnica, planos de actuación, cronograma de medidas e orzamento desagregado das medidas de seguridade.

Artigo 7. Plan de seguridade e saúde

Extracto (BOE, literal): “O plan de seguridade e saúde será elaborado polo contratista en suxeición ao estudo ...”

Comentario técnico: O plan debe ser **aprobado polo coordinador** antes do inicio; inclúe instrucións operativas, coordinación de subcontratas e medidas colectivas.

Artigos 8 a 12. Principios xerais e obrigas

Síntese técnica: O proxecto debe integrar prevención (evitar riscos, substituír procesos perigosos, facilitar mantemento). Durante a execución, **priorízanse medidas colectivas**, coordinación de actividades empresariais, formación e información aos traballadores/as, e rexistro de EPI e formación. Contratistas, subcontratistas e autónomos teñen obrigas específicas de cumprimento e coordinación.

Artigos 13 e 14. Libro de incidencias e paralización

Extracto (BOE, literal): “O libro de incidencias estará a disposición da autoridade laboral...”; “A paralización dos traballos poderá acordarse cando exista risco grave e inminente.”

Aplicación: O libro debe estar na obra; a paralización é a medida inmediata ante risco grave, podendo ser solicitada polo coordinador ou ordenada pola autoridade.

Desenvolvemento sintético das Disposicións específicas:

DESIGNACIÓN DE COORDINADORES

Quen nomea e por que

- **Promotor:** debe **designar coordinadores** cando interveñan varios proxectistas ou varias empresas; a designación non exime ao promotor das súas responsabilidades.
- **Coordinador en fase de proxecto:** integra os principios de prevención no proxecto e elabora ou supervisa o estudo de seguridade.

- **Coordinador en fase de execución:** coordina no sitio, aproba plans e pode solicitar paralización por risco grave.

ESTUDOS E PLANS OBRIGATORIOS

Estudo de seguridade e saúde

- **Obrigatoriedade:** o estudo completo é esixible en obras de certa envergadura; en obras menores aplícase o **estudo básico**.
- **Contidos mínimos:** memoria, planos, medidas preventivas, prazos e orzamento específico para as medidas de seguridade. **Cita:** “Estudo de seguridade e saúde” (artigo que define contidos e alcance).

Plan de seguridade e saúde

Elaborado polo **contratista** con base no estudo; debe ser **aprobado polo coordinador** antes do inicio dos traballos.

Principios xerais aplicables ao proxecto e á execución

- **Prevención dende o proxecto:** evitar riscos na concepción, substituír procesos perigosos e facilitar operacións seguras de mantemento.
- **Prioridade ás medidas colectivas** sobre as individuais; sinalización e delimitación de zonas perigosas; coordinación de actividades empresariais.

ESTUDOS E PLANS OBRIGATORIOS	
 Estudo de seguridade e saúde	 OBRIGATORIEDADE CONTIDOS MÍNIMOS
 Plan de seguridade e saúde	 ELABORADO POLO CONTRATISTA APROBADO POLO COORDINADOR
 Principios xerais aplicables ao proxecto e á execución	 PREVENCIÓN DENDE O PROXECTO PRIORIDADE ÁS MEDIDAS COLECTIVAS SOBRE AS INDIVIDUAIS
 Obrigas de empresas e persoas traballadoras	 CONTRATISTAS E SUBCONTRATISTAS: aplicar, formar, informar, EPIs TRABALLADORES/AS AUTÓNOMOS: cumprimento disposicións mínimas, coordinación

Obrigas de empresas e persoas traballadoras

- **Contratistas e subcontratistas:** aplicar o plan, formar e informar ás persoas traballadoras, garantir EPI e medios de protección.
- **Traballadores/as autónomos:** cumprir as disposicións mínimas e coordinarse co resto de empresas.

INSTRUMENTOS DE CONTROL E MEDIDAS CO-RECTORAS

- **Libro de incidencias:** dispoñible en obra para rexistrar non conformidades e actuacións.
- **Paralización de traballos:** prevista cando exista **risco grave e inminente**; coordinador e autoridade laboral teñen competencias para intervir. **Cita salientada:** “Paralización dos traballos” (artigo que regula a suspensión por risco).

CONCLUSIÓN E RECOMENDACIÓNS PRIORITARIAS

- Garantir que o **estudo/estudo básico** e o **plan de seguridade** estean redactados, orzamentados e dispoñibles antes do inicio.
- Nomear coordinadores con funcións claras.
- Activar o libro de incidencias e o aviso previo.

Síntese CAPÍTULO III. DEREITOS DAS PERSOAS TRABALLADORAS

OBXECTIVO E ALCANCE DO CAPÍTULO

O obxectivo deste capítulo é explicar e garantir os **dereitos fundamentais das persoas traballadoras** en materia de seguridade e saúde no sector da construción: información, consulta, formación, participación, protección fronte a riscos e acceso a medidas preventivas. Estas garantías están orientadas a que todos os axentes (promotor, contratista, subcontratistas, coordinadores) respecten e faciliten eses dereitos.

1. Dereito á información e á comunicación dos riscos

- **Descrición:** as persoas traballadoras teñen dereito a recibir información clara e comprensible sobre os riscos específicos da obra, medidas preventivas e procedementos de emerxencia.
- **Recomendación práctica:** entregar fichas de risco por tarefa; realizar reunións informativas iniciais e actualizacións periódicas. **Importante:** a información debe ser adaptada ao idioma e nivel formativo das persoas traballadoras.

2. Dereito á formación en prevención

- **Descrición:** formación específica e suficiente sobre riscos laborais, uso de equipos de protección individual (EPIs), traballos en altura, manipulación de cargas, etc.
- **Boas prácticas:** programas formativos documentados, rexistro de asistencia, avaliación de competencias e reciclaxes periódicas. **Crave:** a formación debe integrarse no plan de seguridade da obra.

3. Dereito á consulta e participación

➤ **Descrición:** as persoas traballadoras e os/as seus representantes deben ser consultados/as sobre medidas preventivas e organización do traballo que afecten á súa saúde.

➤ **Mecanismos:** comisións de seguridade, reunións de coordinación, caixa de suxestións e procedementos para comunicar non conformidades.

Beneficio: mellora da identificación de riscos e da aceptación das medidas.

4. Dereito á protección e ao uso de medios de prevención

➤ **Descrición:** acceso a EPIs axeitados, protección colectiva preferente sobre a individual, e condicións de traballo que minimicen exposicións.

➤ **Accións recomendadas:** priorizar medidas colectivas (barreiras, redes, plataformas) e documentar a entrega e mantemento dos EPIs. **Nota:** a responsabilidade recae sobre os responsables da obra segundo o Real Decreto.

5. Dereito a non realizar traballos perigosos sen garantías

➤ **Descrición:** as persoas traballadoras poden negarse a realizar tarefas que supoñan un risco grave e inminente se non existen medidas de protección adecuadas.

➤ **Procedemento:** comunicar ao superior/a, activar protocolos de parada de traballo e intervención do servizo de prevención ou inspección se procede.

CAPÍTULO IV. Outras disposicións (Real Decreto 1627/1997 e comentarios da Guía técnica do INSST)

1. Introducción

Neste apartado facemos unha análise completa, didáctica e de fácil comprensión de **cada un** dos apartados e artigos que compoñen o **Capítulo IV. Outras disposicións** do Real Decreto 1627/1997 (Guía técnica do INSST). Inclúe explicacións prácticas, implicacións para promotores, proxectistas, contratistas, subcontratistas e persoas traballadoras autónomas, e recomendacións operativas para o cumprimento.

Frases literais extraídas do documento orixinal para ancorar o contido legal:

“A inclusión no proxecto de execución de obra do estudo de seguridade e saúde ou, no seu caso, do estudo básico será requisito necesario para o visado daquel polo Colexio profesional correspondente, expedición da licenza municipal e demais autorizacións e trámites por parte das distintas Administracións públicas.”

“A comunicación de apertura do centro de traballo á autoridade laboral competente deberá ser previa ao comezo dos traballos e presentarse unicamente polos empresarios que teñan a consideración de contratistas de acordo co disposto neste real decreto.”

A continuación se explica e desenvolve cada artigo e disposición do capítulo IV, ofrecendo criterios prácticos para a súa aplicación.

2. Artigo 17. Visado de proxectos

Contido esencial

- **Requisito formal:** o estudo de seguridade e saúde (ou o estudo básico, cando proceda) debe incorporarse ao proxecto de execución como condición necesaria para o visado polo colexio profesional, para obter licenza municipal e para calquera trámite administrativo relacionado coa obra.
- **Declaración administrativa:** nas tramitacións públicas, a Oficina de Supervisión de Proxectos (ou órgano equivalente) debe declarar expresamente que o estudo figura no proxecto.

Comentario e implicacións prácticas

- **Responsabilidade do proxectista e do promotor:** o proxectista debe integrar o estudo no proxecto; o promotor debe asegurarse de que isto se cumpre antes de solicitar visados ou licenzas.
- **Consecuencias administrativas:** a ausencia do estudo ou do estudo básico pode paralizar o visado e a concesión de licenzas, atrasando a obra.
- **Recomendacións:** incluír no expediente de proxecto un índice claro que indique onde está o estudo; gardar versións numeradas e sinaturas do técnico/a responsable; solicitar ao colexio confirmación escrita do visado que inclúa referencia ao estudo.

3. Artigo 18. Aviso previo (derogado)

Contido esencial

Situación actual: o artigo orixinal relativo ao “aviso previo” foi **derogado** polo Real Decreto 337/2010. A derogación substitúe ao aviso previo pola **comunicación de apertura** (véxase Artigo 19 e normativa de desenvolvemento).

Comentario e implicacións prácticas

- **Efecto práctico:** non se debe buscar nin presentar un “aviso previo” como trámite distinto; hai que cumprir coa **comunicación de apertura** regulada pola normativa vixente.
- **Recomendación:** revisar calquera procedemento interno que aínda manteña o termo “aviso previo” e actualizalo por “comunicación de apertura” para evitar confusións administrativas.

4. Artigo 19 Información á autoridade laboral e comunicación de apertura

Contido esencial

- **Quen comunica:** a comunicación de apertura do centro de traballo debe presentala **o empresario que teña a consideración de contratista**.
- **Cando:** a comunicación debe ser **previa** ao inicio dos traballos.
- **Que achegar:** xunto coa comunicación debe acompañarse o **plan de seguridade e saúde** cando este sexa esixible; se non o é, achegarase a correspondente avaliación de riscos.
- **Accesibilidade:** o plan debe estar dispoñible para a Inspección de Traballo e para as persoas técnicas especializadas das administracións competentes.

Comentario e implicacións prácticas

- **Responsabilidade do contratista:** aínda que o promotor facilite datos, a obriga formal de comunicar corresponde ao contratista; o promotor comparte responsabilidade se non se cumpre.
- **Prazo e actualizacións:** calquera modificación relevante dos datos comunicados debe notificarse (a normativa de desenvolvemento establece prazos e contidos concretos).
- **Exposición práctica:** o contratista debe preparar un paquete documental (comunicación + plan/avaliación) e gardar constancia da presentación (recibo, número de expediente). Ademais, debe expoñer a comunicación en lugar visible na obra.
- **Recomendacións:** establecer un procedemento interno que vincule a aprobación do plan coa presentación da comunicación; manter copia dixital e física; actualizar a comunicación cando cambien datos substantivos (contratistas, duración, número de persoas traballadoras).

5. Disposición adicional única Presenza de recursos preventivos en obras de construción

Contido esencial

Aplicación da disposición adicional décimo cuarta da LPRL: a presenza de recursos preventivos (persoas designadas para vixiar e coordinar a prevención dentro das empresas) aplícase ás obras de construción con especialidades:

- **plan de seguridade** debe determinar como se materializa esa presenza.
- **Funcións de vixilancia:** se a vixilancia detecta deficiencias, o recurso preventivo debe dar instru-

cións para corrección inmediata e informar ao empresario/a.

- **Se as medidas son insuficientes:** o recurso preventivo debe comunicar a situación ao empresario/a para que modifique o plan e adopte medidas inmediatas.

Comentario e implicacións prácticas

- **Que é un recurso preventivo:** persoa/s designada/s pola empresa para exercer funcións de vixilancia e control en obra (pode ser técnico/a do servizo de prevención, técnico/a propio ou persoal designado).
- **Coordinación e límites:** o recurso preventivo actúa dentro do marco do plan; non substitúe as responsabilidades do empresario/a nin do coordinador/a de obra, pero ten poder operativo para esixir correccións inmediatas.
- **Recomendacións:** definir no plan quen é o recurso preventivo, as súas funcións, horarios de presenza, canles de comunicación e rexistro de actuacións; realizar rexistros de vixilancia e seguimento; programar reunións periódicas de coordinación.

6. Disposición transitoria única Réxime aplicable ás obras con proxecto visado

Contido esencial

- **Obras con proxecto visado antes da entrada en vigor:** os proxectos visados con anterioridade seguen rexéndose polo Real Decreto 555/1986 (estudo de seguridade e hixiene en proxectos de edificación e obras públicas).
- **Fase de execución:** dende a entrada en vigor do Real Decreto 1627/1997, na fase de execución aplicaranse os artigos 10, 11, 12 e o anexo IV do Real Decreto 1627/1997.

Comentario e implicacións prácticas

- **Efecto mixto:** proxecto visado baixo normativa antiga non exime de aplicar as regras actuais durante a execución (p.ex. obriga a plans, coordinación, medidas de seguridade).
- **Recomendacións:** ao iniciar execución de proxectos antigos, revisar e adaptar o plan de seguridade e saúde e o proxecto executivo para cumprir os artigos e anexo IV do RD 1627/1997; documentar as adaptacións e obter conformidade da dirección facultativa e, se procede, do coordinador/a.

7. Disposición derogatoria única e disposicións finais (primeira, segunda e terceira)

Disposición derogatoria única

- **Efecto:** quedan derogadas as disposicións que se opoñan ao RD 1627/1997, explicitamente o Real Decreto 555/1986 (coas súas modificacións).
- **Implicación:** consolidación do marco normativo actual para obras de construción.

Disposición final primeira Guía técnica

Mandato: o INSST elaborará e manterá actualizada unha Guía técnica non vinculante para a avaliación e prevención de riscos nas obras de construción (é a guía que estamos a utilizar como referencia).

Disposición final segunda Facultade de desenvolvemento

Competencia normativa: autorízase ao Ministro/a competente para ditar disposicións necesarias para a aplicación e desenvolvemento do Real Decreto, así como adaptacións técnicas dos anexos segundo avance técnico.

Disposición final terceira Entrada en vigor

- **Prazo:** o RD entrou en vigor aos dous meses da súa publicación no BOE (publicado o 25/10/1997).
- **Implicación práctica:** dende esa data, as obrigas descritas son de aplicación; as modificacións posteriores (Reais Decretos e leis) deben ser consideradas para interpretación actualizada.

8. Conclusións prácticas e recomendacións operativas (resumo executivo)

Resumo das obrigas clave do Capítulo IV

- **Incorporación do estudo/estudo básico ao proxecto:** requisito para visado e licenzas.
- **Comunicación de apertura:** responsabilidade do/a contratista; debe presentarse antes do inicio e acompañada do plan/avaliación.
- **Recursos preventivos:** presenza e funcións definidas no plan; poder de vixilancia e de esixir correccións.
- **Obras con proxecto visado anteriormente:** aplicar regras actuais na execución (artigos 10-12 e anexo IV).
- **Derogación e actualización normativa:** ter en conta as normas substituídas e as modificacións posteriores.

Recomendacións operativas inmediatas

1. **Checklist documental antes de iniciar obra:** proxecto completo + estudo/estudo básico; plan de seguridade; comunicación de apertura; identificación de coordinador/a e recursos preventivos; rexistro de subcontratación.
2. **Procedemento interno:** definir quen prepara e presenta a comunicación de apertura; quen aproba o plan; como se xestionan modificacións e rexistros.
3. **Rexistro e trazabilidade:** gardar constancia de visados, presentacións, recepcións e comunicacións coa Inspección; manter o libro de incidencias accesible.
4. **Formación e información:** garantir que todas as persoas traballadoras (incluídas autónomas) reci-

ban a información e formación necesarias e que as representantes das persoas traballadoras teñan acceso ao plan.

5. **Vixilancia activa:** designar recursos preventivos con funcións e horarios claros; documentar actuacións e seguimento.
6. **Revisión periódica:** actualizar o plan cando cambien as condicións da obra (novos contratistas, modificacións de proxecto, incidentes).

9. Anexos e utilidade práctica (modelos e fontes)

- **Modelos útiles:** modelo de comunicación de apertura; modelo de acta de aprobación do plan; modelo de rexistro de recursos preventivos; modelo de anotación no libro de incidencias. (Recoméndase empregar os modelos orientativos do INSST e adaptalos á obra concreta).
- **Fontes e normativa complementaria:** [Real Decreto 1627/1997](#); [Real Decreto 39/1997](#) (RSP); [Real Decreto 171/2004](#) (coordinación de actividades empresariais); normativa sectorial e autonómica; [Guía técnica do INSST](#) (actualizada).

ANEXO I. RELACIÓN NON EXHAUSTIVA DAS OBRAS DE CONSTRUCCIÓN OU DE ENXEÑERÍA CIVIL

1. Citas literais do Guía:

“Entenderase como obra de construción o lugar onde se desenvolve, con carácter temporal, calquera das actividades sinaladas no anexo I do Real Decreto 1627/1997”.

“A modo de exemplo, as instalacións realizadas como parte da execución dunha obra de construción ou instalacións que impliquen unha modificación substancial de elementos construtivos, serían consideradas obras de construción para os efectos do Real Decreto 1627/1997”.

“Entenderase por obra de construción o lugar onde, con carácter temporal, se desenvolven as actividades recollidas no Anexo I do Real Decreto 1627/1997”.

2. Desenvolvemento detallado por epígrafe

a) Escavación

- **Que inclúe:** baleirados, pozos, gabias, túneles.
- **Por que é crítico:** risco de sepultamento e colapso; en traballos subterráneos, presenza de atmosferas perigosas (CO, H₂S, falta de O₂).
- **Boas prácticas:** estudo xeotécnico previo; entibación adecuada; control continuo de gases; plan de emerxencias e permisos de entrada; formación específica para persoal que accede a recintos confinados.
- **Checklist rápido:** entibación verificada; equipos de medición de gases; EPI (arneses, cascos); plan de rescate.

b) Movemento de terras

- **Que inclúe:** desmontes, terrapléns, explanación.
- **Riscos:** deslizamentos, atrapamento por maquinaria, inestabilidade do terreo.
- **Medidas:** control de pendentes, drenaxe, separación de zonas de tránsito de maquinaria e persoal, sinalización e formación do operador.

c) Construción (edificación e obra civil)

- **Que inclúe:** obras novas, ampliacións, reformas importantes.
- **Riscos:** caídas dende altura, golpes por materiais, riscos eléctricos, ergonomía.
- **Medidas:** estudo/plan de seguridade e saúde integrado no proxecto; protección colectiva (varandas, redes); formación e coordinación; control de subcontratación.

d) Montaxe/desmontaxe de prefabricados

- **Que inclúe:** pezas pesadas (lousas, vigas, dovelas).
- **Riscos:** caída de pezas, atrapamento, fallo de aparellos de izado.
- **Medidas:** plan de izado detallado; comprobación de aparellos e ancoraxes; cordón de seguridade; persoal cualificado para manobras.

e) Acondicionamento/instalacións

- **Que inclúe:** instalacións eléctricas, climatización, fontanería.
- **Riscos:** electrocución, exposición a substancias, incendios.
- **Medidas:** proxecto e execución segundo normativa (REBT, ITC), bloqueo/etiquetado, fichas de datos de seguridade, coordinación con servizos existentes.

f) Transformación

- **Que inclúe:** cambio de uso, adaptación estrutural.
- **Riscos:** incompatibilidades entre instalacións, cargas non previstas.
- **Medidas:** inspección previa, estudo de compatibilidade, reforzos estruturais, coordinación entre proxectistas e executores.

g) Rehabilitación

- **Que inclúe:** restauración, consolidación.
- **Riscos:** caída de elementos, presenza de amianto ou outros materiais perigosos.
- **Medidas:** identificación de materiais perigosos; plan específico para retirada de amianto; protección colectiva e control de po.

h) Reparación

- **Que inclúe:** reparación puntual de cubertas, fachadas, estruturas.
- **Riscos:** traballos en altura, acceso limitado.
- **Medidas:** andamiaxe ou plataformas seguras, procedementos de traballo, formación en traballos en altura.

Desenvolvemento detallado por epígrafe	
	e) Acondicionamento/instalacións
	f) Transformación
	g) Rehabilitación
	h) Reparación
	i) Desmantelamento / j) Derribo
	k) Mantemento
	l) Conservación (pintura/limpeza)

i) Desmantelamento / j) Derribo

- **Que inclúe:** demolición total ou parcial.
- **Riscos:** colapso non controlado, proxección de fragmentos, vibracións.
- **Medidas:** plan de demolición, secuenciación, zonas de exclusión, control de polvos e ruído.

k) Mantemento

- **Que inclúe:** mantemento de infraestruturas (estrada, ponte, porto).
- **Riscos:** interacción con tráfico, traballos en altura, maquinaria.
- **Medidas:** coordinación con titular da infraestrutura, sinalización, medidas de protección colectiva, planificación de tráfico.

l) Conservación (pintura/limpeza)

- **Que inclúe:** pintado de fachadas, limpeza de cubertas.
- **Riscos:** caídas, exposición a solventes, risco de incendio.
- **Medidas:** ventilación, EPI, protección colectiva, fichas de datos de seguridade.

m) Saneamento

- **Que inclúe:** redes de drenaxe, sumidoiros.

m) Saneamento

- **Riscos:** atmosferas confinadas, risco biolóxico, risco de afogamento.
- **Medidas:** monitorización de gases, ventilación forzada, procedementos de entrada en recintos, baleirado e limpeza por persoal cualificado.

TÁBOA RESUMO (ANEXO I: TIPOS, EXEMPLOS, RISCOS E MEDIDAS CLAVE)			
TIPO DE OBRA	EXEMPLOS PRÁCTICOS	RISCOS PRINCIPAIS	MEDIDAS PREVENTIVAS CLAVE
a) EXCAVACIÓN	BALEIRADOS, POZOS, GABIAS, TÚNELES	SEPULTAMENTO, DESPRENDEMOTOS, ATMOSFERAS CONFINADAS	ENTIBACIÓN, CONTROL DE TALUDES, MONITORIZACIÓN DE GASES, PERMISOS DE ENTRADA
b) MOVIMIENTO DE TERRAS	DESMONTES, TERRAPLÉNS, EXPLANACIÓN	COLAPSO DE TALUDES, ATRAPAMIENTO POR MAQUINARIA	ESTUDO XEOTÉCNICO, CONTROL DE PENDENTES, SINALIZACIÓN E SEPARACIÓN DE TRÁFICO
c) CONSTRUCCIÓN	EDIFICACIÓN, INFRAESTRUTURAS, OBRAS CIVÍS	CAÍDAS DE ALTURA, GOLPES, RISCOS ELÉCTRICOS	PLAN DE SEGURIDADE, EPI, PROTECCIÓN COLECTIVA, COORDINACIÓN DE ACTIVIDADES
d) MONTAXE/ DESMONTAXE PREFABRICADOS	LOUSAS, DOVELAS, VIGAS PREFABRICADAS	MANIPULACIÓN DE PEZAS PESADAS, ATRAPAMENTOS	PLAN DE IZADO, GRÚAS CERTIFICADAS, PUNTOS DE ANCORAXE, COMPROBACIÓN DE UNIÓNS
e) ACONDICIONAMENTO / INSTALACIÓNS	CLIMATIZACIÓN, INSTALACIÓNS ELÉCTRICAS, SANEAMENTO	RISCO ELÉCTRICO, EXPOSICIÓN A SUBSTANCIAS	PROXECTO ELÉCTRICO, PECHE DE ZONAS, BLOQUEO/ETIQUETADO, FICHAS DE DATOS DE SEGURIDADE
f) TRANSFORMACIÓN	REHABILITACIÓN DE USO, ADAPTACIÓN DE INFRAESTRUTURAS	INTERACCIÓN CON SERVICIOS, ESTRUCTURAS ANTIGAS	INSPECCIÓN PREVIA, ESTUDO DE COMPATIBILIDADE, MEDIDAS DE PROTECCIÓN ESTRUCTURAL
g) REHABILITACIÓN	RESTAURACIÓN DE EDIFICIOS, CONSOLIDACIÓN	CAÍDA DE MATERIAIS, EXPOSICIÓN A AMIANTO	IDENTIFICACIÓN DE MATERIAIS, PLAN DE RETIRADA, CONTROL DE PO
h) REPARACIÓN	REPARACIÓN DE ELEMENTOS ESTRUCTURAIS	TRABALLOS EN ALTURA, ACCESO DIFÍCIL	ANDAMIAXE, PLATAFORMAS, PROCEDEMENTOS DE TRABAJO SEGURO
i) DESMANTELAMENTO j) DERRIBO	DEMOLICIÓN DE ESTRUCTURAS	COLAPSO, PROYECCIÓN DE FRAGMENTOS	PLAN DE DEMOLICIÓN, ZONAS DE EXCLUSIÓN, CONTROL DE VIBRACIÓNS
k) MANTEMENTO	MANTEMENTO DE ESTRADAS, PONTES, PORTOS	INTERFERENCIA CON TRÁFICO, TRABALLOS EN ALTURA	SINALIZACIÓN, COORDINACIÓN CON TITULAR, MEDIDAS DE PROTECCIÓN COLECTIVA
l) CONSERVACIÓN (PINTURA / LIMPEZA)	PINTURA DE FACHADAS, LIMPEZA DE CUBERTAS	CAÍDAS, EXPOSICIÓN A SOLVENTES	PROTECCIÓN COLECTIVA, VENTILACIÓN, EPIs ADECUADOS
m) SANEAMENTO	REDES DE DRENAXE, SUMIDOIROS	ATMOSFERAS CONFINADAS, RISCO BIOLÓXICO	MONITORIZACIÓN DE GASES, VENTILACIÓN FORZADA, PERMISOS DE ENTRADA

3. Directrices prácticas e checklist para aplicar no proxecto e na execución

Para o proxectista/promotor

- Integrar dende o inicio os principios de prevención no proxecto (evitar riscos, substituír materiais perigosos, priorizar protección colectiva).
- Determinar se procede **estudo** ou **estudo básico** de seguridade e saúde (segundo orzamento, duración e volume de man de obra).
- Identificar no proxecto as zonas con traballos de risco especial (anexo II) e prever medidas específicas.

Para o contratista/subcontratista

- Elaborar o **plan de seguridade e saúde** adaptado ao seu método de execución; entregalo ás subcontratas e autónomos.
- Garantir formación e información ás persoas traballadoras; comprobar EPI e medios colectivos.
- Mantemento documental: libro de incidencias, rexistro de comprobacións e mantemento de equipos.

Checklist mínimo (antes de comezar a obra)

 CHECKLIST MÍNIMO (ANTES DE COMEZAR A OBRA)	
☒	Estudo/estudo básico incluído no proxecto.
☒	Plan de seguridade e saúde elaborado e aprobado.
☒	Coordinador/a designado (se procede).
☒	Comunicación de apertura presentada (se procede).
☒	Medios de protección colectiva previstos e orzamentados.
☒	Procedementos para atmosferas confinadas, izado, demolición, etc., redactados.

4. Formación, documentación e referencias prácticas (o que non pode faltar)

- **Documentos imprescindibles:** proxecto con estudo/estudo básico; plan de seguridade e saúde; libro de incidencias; fichas de datos de seguridade dos produtos; certificados de equipos de elevación.
- **Formación recomendada:** coordinación de actividades empresariais; traballos en altura; manexo de cargas; primeiros auxilios; traballo en espazos confinados; uso de EPI.
- **Normativa e guías de referencia (mínimas):** [Real Decreto 1627/1997](#) (obra), [Real Decreto 1215/1997](#) (equipos de traballo), [Real Decreto 486/1997](#) (lugares de traballo), [Real Decreto 614/2001](#) (risco eléctrico), [Real Decreto 396/2006](#) (amianto).

5. Conclusión práctica e recomendacións finais

- **Integración dende o inicio:** a prevención debe planificarse no proxecto; moitos riscos elimínanse en fase de deseño.
- **Coordinación efectiva:** nomear coordinador/a cando proceda e garantir reunións periódicas entre empresas e persoas autónomas.
- **Documentación viva:** o estudo, o plan e o libro de incidencias son documentos operativos que deben actualizarse coa execución.

Fonte principal do informe: contido do *Anexo I* e dos comentarios do **Real Decreto 1627/1997** contidos no documento “Guía técnica para a avaliación e prevención dos riscos relativos ás obras de construción” do INSST.

ANEXO II. RELACIÓN NON EXHAUSTIVA DOS TRABALLOS QUE IMPLICAN RISCOS ESPECIAIS PARA A SEGURIDADE E A SAÚDE DAS PERSOAS TRABALLADORAS

Este anexo identifica aqueles traballos que, pola súa natureza, supoñen un **nivel de risco especialmente elevado**, e que esixen unha planificación, vixilancia e medidas preventivas reforzadas no estudo/estudo básico e no plan de seguridade e saúde da obra.

Desenvolvemento exhaustivo por epígrafe

a) Traballos con risco de caída de altura

Definición e exemplos

- **Inclúe:** traballos en cubertas, fachadas, estruturas, estadas, plataformas elevadoras, escaleiras, bordes de forxados, etc.
- Calquera actividade na que exista posibilidade de caída a distinto nivel con consecuencias graves.

Riscos principais

- **Caída de persoas** dende altura (fracturas, traumatismos, morte).
- **Caída de obxectos** sobre persoas situadas en niveis inferiores.

Medidas preventivas esenciais

- **Protección colectiva prioritaria:** Varandas, rodapés, redes de seguridade, plataformas de traballo con protección perimetral.
- **Sistemas anticaída persoais:** Arnés, liñas de vida, puntos de ancoraxe certificados, dispositivos anticaída.
- **Organización do traballo:** Planificación de accesos seguros, limitación de permanencia en zonas de risco, orde e limpeza.

- **Formación específica:** Traballos en altura, uso de EPI, rescate de persoas en suspensión.

Aspectos clave no estudo/plan de seguridade

- Identificar todas as zonas con risco de caída.
- Definir solucións de protección colectiva dende o deseño da obra.
- Incluír procedementos de montaxe, uso e desmontaxe de estadas e plataformas.

b) Traballos con risco de sepultamento ou afundimento

Definición e exemplos

- Escavacións profundas, gabias, pozos, desmontes, traballos en pendentes inestables.
- Situacións nas que o terreo pode **colapsar ou desprazarse** sobre as persoas traballadoras.

Riscos principais

- **Sepultamento parcial ou total** por desprendemento de terras.
- **Afundimento de estruturas provisionais** (entibación deficiente, plataformas sobre terreo inestable).

Medidas preventivas esenciais

- **Estudo xeotécnico previo:** Características do terreo, presenza de auga, pendentes admisibles.
- **Entibación e sostemento:** Sistemas de apuntalamiento, pantallas, muros de contención, escoramentos.

- **Control de cargas próximas:** Evitar almacenamento de materiais, circulación de maquinaria xunto ao bordo da escavación.
- **Vixilancia continua:** Inspección diaria de taludes e entibación, especialmente tras choivas ou vibracións.

Aspectos clave no estudo/plan

- Detallar sistemas de entibación e procedementos de montaxe/desmontaxe.
- Prever medidas de emerxencia en caso de desprendemento.

c) Traballos con exposición a axentes químicos ou biolóxicos

Definición e exemplos

- Manipulación de produtos químicos (pinturas, disolventes, adhesivos, resinas, cementos especiais).
- Traballos en redes de saneamento, depuradoras, zonas con presenza de microorganismos ou residuos.

Riscos principais

- **Intoxicación aguda ou crónica,** queimaduras químicas, sensibilización, cancro profesional.
- **Enfermidades infecciosas** por exposición a axentes biolóxicos (bacterias, virus, fungos).

Medidas preventivas esenciais

- **Inventario e avaliación de produtos:** Fichas de datos de seguridade, clasificación de perigos, límites de exposición.
- **Substitución e minimización:** Uso de produtos menos perigosos, redución de cantidades e tempos de exposición.
- **Medidas técnicas:** Ventilación, sistemas de extracción localizada, confinamento de procesos.

- **EPI adecuados:** Luvas, máscaras, gafas, roupa de protección, protección respiratoria específica.
- **Hixiene persoal e vixilancia da saúde:** Duchas, lavado de mans, protocolos de vacinación se procede.

Aspectos clave no estudo/plan

- Incluír listaxe de produtos e medidas específicas para cada un.
- Estabelecer procedementos de actuación ante vertidos, contacto accidental ou inhalación.

d) Traballos con exposición a radiacións ionizantes

Definición e exemplos

- Uso de equipos de radiografía industrial, fontes radioactivas para ensaios non destrutivos, etc.
- Traballos en zonas onde existan instalacións radiolóxicas.

Riscos principais

- **Danos radiolóxicos** (síndrome aguda, efectos a longo prazo, cancro).

Medidas preventivas esenciais

- **Zonificación e sinalización:** Delimitación de zonas controladas e vixiadas, acceso restrinxido.
- **Blindaxe e distancia:** Pantallas de protección, mantemento de distancias mínimas.
- **Dosimetría e control médico:** Dosímetros persoais, rexistro de doses, vixilancia da saúde.
- **Persoal autorizado:** Formación específica, habilitación segundo normativa radiolóxica.

Aspectos clave no estudo/plan

- Coordinar co titular da instalación radiolóxica.
- Integrar as esixencias da normativa específica de radiacións ionizantes.

e) Traballos en proximidade de liñas de alta tensión

Definición e exemplos

- Traballos de construción baixo ou preto de liñas aéreas de alta tensión.
- Montaxe de grúas, estadas, estruturas metálicas en zonas próximas a condutores eléctricos.

Riscos principais

- **Electrocución** por contacto directo ou indirecto.
- **Arco eléctrico** por aproximación excesiva.

Medidas preventivas esenciais

- **Estudo previo da instalación eléctrica existente:** Localización de liñas, tensión, percorrido.
- **Distancias de seguridade:** Respetar distancias mínimas segundo tensión da liña.
- **Desenerxización e balizamento:** Cando sexa posible, corte de subministración; se non, balizamento e sinalización.
- **Coordinación coa persoa titular da liña:** Acor- dar medidas e procedementos de traballo.

Aspectos clave no estudo/plan

- Representar graficamente as liñas e zonas de risco.
- Definir procedementos para montaxe de grúas e elementos altos.

f) Traballos con risco de afogamento

Definición e exemplos

- Traballos en pontes, portos, presas, marxes de ríos, balsas, etc.
- Actividades que se realizan sobre ou xunto a masas de auga.

Riscos principais

- **Afogamento** por caída á auga ou arrastre por corrente.

Medidas preventivas esenciais

- **Medios de flotación:** Chalecos salvavidas, boias, embarcacións de apoio.
- **Varandas e protección perimetral:** Nas zonas de traballo próximas ao bordo.
- **Plan de rescate:** Procedementos de salvamento, persoal adestrado, medios dispoñibles.
- **Vixilancia permanente:** Observadores en terra ou embarcación, comunicación continua.

Aspectos clave no estudo/plan

- Identificar zonas con risco de caída á auga.
- Integrar medidas de rescate e primeiros auxilios específicos.

g) Traballos en pozos, galerías e túneles

Definición e exemplos

- Escavación e mantemento de túneles, galerías, pozos, colectores, etc.
- Espazos confinados subterráneos.

Riscos principais

- **Atmosferas perigosas:** falta de osíxeno, gases tóxicos ou explosivos.
- **Atrapamento ou colapso estrutural.**

Medidas preventivas esenciais

- **Procedementos de espazos confinados:** Permiso de entrada, avaliación previa, lista de verificación.
- **Monitorización de gases:** Equipos de detección continua, medición antes e durante o traballo.
- **Ventilación forzada:** Aporte de aire fresco, extracción de gases.
- **Comunicación e rescate:** Sistemas de comunicación, plan de rescate, equipos de elevación.

Aspectos clave no estudo/plan

- Describir claramente os procedementos de entrada e saída.
- Prever recursos preventivos presentes durante estes traballos.

h) Traballos de mergullo

Definición e exemplos

Traballos baixo auga en portos, presas, estruturas subacuáticas, inspeccións, reparacións.

Riscos principais

Afogamento, barotrauma, enfermidade descompresiva.

Medidas preventivas esenciais

- **Formación e cualificación:** Mergulladores profesionais con titulación e experiencia.
- **Equipos homologados:** Traxes, botellas, reguladores, comunicación subacuática.
- **Plan de inmersión:** Tempo, profundidade, táboas de descompresión.

- **Cámara de rescate/hiperbárica dispoñible:** Para tratamento de incidentes de descompresión.

Aspectos clave no estudo/plan

- Coordinar con servizos médicos especializados.
- Integrar normativa específica de mergullo profesional.

i) Traballos en cámaras hiperbáricas

Definición e exemplos

Traballos en cámaras de presión elevada, normalmente vinculadas a mergullo ou tratamentos médicos.

Riscos principais

Danos por presión, accidentes graves se se produce fallo de instalación.

Medidas preventivas esenciais

- **Protocolos médicos e técnicos:** Control de presión, tempos de exposición, supervisión médica.
- **Persoal especializado:** Operadores de cámara con formación específica.
- **Mantemento rigoroso da instalación:** Inspección periódica, probas de seguridade.

Aspectos clave no estudo/plan

- Describir procedementos de operación e emerxencia.
- Coordinar con normativa de instalacións hiperbáricas.

j) Traballos con uso de explosivos

Definición e exemplos

Voladuras en obra civil, demolición con explosivos, escavación de túneles mediante carga explosiva.

Riscos principais

Proxección de fragmentos, onda de choque, ruído extremo, vibracións.

Medidas preventivas esenciais

- **Plan de voladura:** Deseño de cargas, secuencia de disparo, cálculo de efectos.
- **Zonas de exclusión:** Perímetro de seguridade, evacuación de persoas e bens.
- **Persoal habilitado:** Artífice titulado, cumprimento da normativa de explosivos.
- **Almacenamento e transporte seguro:** Polvoríns, vehículos autorizados, rexistro de consumos.

Aspectos clave no estudo/plan

- Integrar o plan de voladura no estudo/plan de seguridade.
- Coordinar con autoridades competentes en materia de explosivos.

k) Montaxe e desmontaxe de elementos pesados

Definición e exemplos

Montaxe de vigas, lousas, prefabricados, equipos industriais pesados, estruturas metálicas de gran tamaño.

Riscos principais

Caída de cargas, atrapamento, fallo de aparellos de izado.

Medidas preventivas esenciais

- **Plan de izado detallado:** Cálculo de pesos, puntos de ancoraxe, percorrido da carga.
- **Grúas e aparellos certificados:** Inspección, mantemento, rexistro de probas de carga.
- **Sinalización e cordón de seguridade:** Zonas de exclusión baixo e arredor da carga.
- **Comunicación entre operadores:** Sinais manuais, comunicación por radio, responsable de manobra.

Aspectos clave no estudo/plan

- Incluir procedementos de montaxe e desmontaxe, con secuencias claras.
- Prever recursos preventivos presentes durante estas operacións.

TÁBOA RESUMO DOS TRABALLOS CON RISCO ESPECIAL			
EP.	TIPO DE TRABAJO	RISCO PRINCIPAL	MEDIDAS CLAVE
a)	TRABALLOS CON RISCO DE CAÍDA DE ALTURA	CAÍDA A DISTINTO NIVEL	PROTECCIÓN COLECTIVA, SISTEMAS ANTICAÍDA, FORMACIÓN ESPECÍFICA
b)	TRABALLOS CON RISCO DE SEPULTAMENTO OU AFUNDIMENTO	SEPULTAMENTO, COLAPSO DE TERREO	ENTIBACIÓN, ESTUDO XEOTÉCNICO, CONTROL DE TALUDES
c)	EXPOSICIÓN A AXENTES QUÍMICOS OU BIOLÓXICOS	INTOXICACIÓN, ENFERMIDADE PROFESIONAL	AVALIACIÓN DE EXPOSICIÓN, EPI, VENTILACIÓN, FICHAS DE SEGURIDADE
d)	EXPOSICIÓN A RADIACIÓNS IONIZANTES	DANO RADIOLÓXICO, CANCRO	ZONIFICACIÓN, BLINDAXE, DOSIMETRÍA, PERSOAL AUTORIZADO
e)	PROXIMIDADE A LIÑAS DE ALTA TENSIÓN	ELECTROCUCIÓN, ARCO ELÉCTRICO	DISTANCIAS DE SEGURIDADE, DESENERXIZACIÓN, COORDINACIÓN CON TITULAR
f)	TRABALLOS CON RISCO DE AFOGAMENTO	AFOGAMENTO EN MEDIOS ACUÁTICOS	MEDIOS DE FLOTACIÓN, VIXILANCIA, PLANS DE RESCATE
g)	TRABALLOS EN POZOS, GALERÍAS, TÚNELES	ATMOSFERAS PERIGOSAS, ATRAPAMENTO	PROCEDEMENTOS DE ESPAZOS CONFINADOS, MONITORIZACIÓN DE GASES
h)	TRABALLOS DE BUCEO	AFOGAMENTO, BAROTRAUMA	FORMACIÓN DE BUCEO PROFESIONAL, EQUIPOS HOMOLOGADOS, CÁMARA DE RESCATE
i)	TRABALLOS EN CÁMARAS HIPERBÁRICAS	DANO POR PRESIÓN, ACCIDENTE GRAVE	PROTOCOLOS MÉDICOS, CONTROL DE PRESIÓN, PERSOAL ESPECIALIZADO
j)	USO DE EXPLOSIVOS	PROXECCIÓN DE FRAGMENTOS, ONDA DE CHOQUE	PLAN DE VOLADURA, ZONAS DE EXCLUSIÓN, PERSOAL HABILITADO
k)	MONTAXE/DESMONTAXE DE ELEMENTOS PESADOS	CAÍDA DE CARGAS, ATRAPAMENTO	PLAN DE IZADO, GRÚAS CERTIFICADAS, CONTROL DE ANCORAXES

Como debe integrarse o ANEXO II no estudo e no plan de seguridade

No estudo/estudo básico de seguridade e saúde

- **Identificación sistemática:** Para cada fase da obra, comprobar se se realizan traballos incluídos no ANEXO II.
- **Análise específica de riscos:** Non abonda coa avaliación xeral; estes traballos requiren análise detallada.
- **Medidas reforzadas:** Protección colectiva prioritaria, recursos preventivos presentes, procedementos escritos.

No plan de seguridade e saúde do contratista

- **Adaptación ao método de execución:** Describir como se van realizar concretamente estes traballos e que medios se empregan.
- **Procedementos e instrucións de traballo:** Espazos confinados, voladuras, traballos en altura, izado de cargas, etc.
- **Formación e información:** Programas formativos específicos para persoal que participa en traballos de risco especial.

Checklist práctico para obras con traballos do ANEXO II

Antes de iniciar a obra ou a fase correspondente:

- **Identificación:** Está presente algún traballo do ANEXO II? (altura, espazos confinados, explosivos, etc.).
- **Documentación:**
 - ✓ Estudo/estudo básico recolle medidas específicas?
 - ✓ O plan de seguridade e saúde desenvolve procedementos concretos?
- **Recursos preventivos:** Hai recursos preventivos presentes cando a normativa o esixe?
- **Formación:** As persoas traballadoras implicadas recibiron formación específica?
- **Medios materiais:** EPIs, protección colectiva, equipos de medición, grúas, sistemas de izado, etc., están dispoñibles e verificados?

Conclusión didáctica

O ANEXO II do Real Decreto 1627/1997 funciona como unha **lista de alarma**: cando aparece algún destes traballos nunha obra, é obrigatorio elevar o nivel de esixencia preventiva, tanto no deseño como na execución. Integrar correctamente este anexo no estudo e no plan de seguridade e saúde significa:

- **Ver a obra fase a fase**, identificando onde se producen estes traballos.
- **Planificar medidas específicas**, non xenéricas.
- **Garantir formación, medios e vixilancia reforzada** alí onde o risco é especial.

FORMACIÓN EN PRL
→ Como ferramenta para a integración da prl nas empresas
→ Específica para delegados/as de prevención

ASESORAMIENTO TÉCNICO PRL
→ Puntos de asesoramento
→ Asesoramento técnico on line

INFORMACIÓN E SENSIBILIZACIÓN
→ www.cigsaudelaboral.org
→ Boletín CIG Saúde Laboral

curso básico
Riscos psicosociais dende unha perspectiva de xénero

formación
delegadas/os de prevención

ONLINE
Asesoramento técnico online

CIG-SAÚDE LABORAL
Boletín

Edita: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

